

**JOVENTUT I EMANCIPACIO A LA
CIUTAT DE BARCELONA: FAMILIA,
PARELLA I HABITATGE**

A. Domingo, M. Garcia i M. Llonch

36

Centre d'Estudis Demogràfics

1989

RESUM

JOVENTUT I EMANCIPACIO A LA CIUTAT DE BARCELONA: FAMILIA, PARELLA I HABITATGE

Els joves són testimonis i protagonistes destacats dels canvis en la família: d'un costat apareixen noves xarxes de solidaritat, originades en la recent crisi econòmica que semblen contradir la tòpica imatge del jovent; d'un altre costat, el procés d'emancipació s'ha fet més llarg i en certs aspectes, la major convivència entre les generacions augmenta també els punts de fricció, i perquè no? de comprensió. El retard en l'emancipació és explicat per un perllongament en el temps de formació del jove, junt amb les dificultats per a integrar-se al món laboral, agreujat per la inaccessibilitat de l'habitatge per part del jovent.

A través d'entrevistes en profunditat efectuades a la ciutat de Barcelona l'any 1985 a joves entre els 20 i els 30 anys, es destrien aquelles percepcions que expliquen els seus comportaments demogràfics: el canvi familiar, la formació de parella, institucionalitzada o no, i l'habitatge com a claus per a entendre el procés d'emancipació, i el propi estatus de la joventut.

RESUMEN

JUVENTUD Y EMANCIPACION EN LA CIUDAD DE BARCELONA: FAMILIA, PAREJA Y VIVIENDA

Los jóvenes son testigos y protagonistas destacados de los cambios de la familia: aparecen nuevas redes de solidaridad, por un lado, que tienen su origen en la reciente crisis económica que parecen contradecir la tópica imagen de la juventud; por otro lado, el proceso de emancipación se ha hecho más largo y en ciertos aspectos la mayor convivencia entre generaciones aumenta también los puntos de fricción y por qué no? de comprensión. El retraso de la emancipación se explica por la prolongación del tiempo de formación del joven, además de las dificultades para integrarse en el mundo laboral, agravado por la inaccesibilidad a la vivienda por parte de la juventud.

A través de entrevistas en profundidad efectuadas en la ciudad de Barcelona a jóvenes entre 20 y 30 años en 1985, se divisan aquellas percepciones que explican sus comportamientos demográficos: el cambio familiar, la formación de la pareja, institucionalizada o no, y la vivienda como puntos claves para entender el proceso de emancipación y el propio estatus de la juventud.

RESUME

JEUNESSE ET EMANCIPATION A BARCELONE: FAMILLE, COUPLE ET LOGEMENT.

Les jeunes sont les témoins et protagonistes d'exception des changements de la famille: d'un côté apparaissent de nouveaux rideaux de solidarité issus de la crise économique qui semblent contredire l'image traditionnelle de la jeunesse; d'un autre côté le processus d'émancipation s'est allongé, et en certains aspects, la vie en commun des générations a augmenté les moments de tension, mais aussi, de compréhension. Le retard à l'émancipation est justifiée par un allongement du temps de formation des jeunes, des difficultés d'insertion dans le monde du travail et aggravé par le fait que l'accès au logement est devenu prohibitif.

Au travers d'entretiens en profondeur effectués à Barcelone en 1985 auprès des jeunes d'âge compris entre 20 et 30 ans, on met en relief des conceptions qui expliquent leurs comportements démographiques: les changements familiaux, la formation du couple, dans ou hors du mariage, et le logement, comme clefs pour comprendre le processus d'émancipation et le statut même de la jeunesse.

ABSTRACT

YOUTH AND EMANCIPATION IN THE CITY OF BARCELONA: FAMILY, COUPLE AND HOUSING

The youth are outstanding witnesses and characters of changes in family:

(I) Coming from the recent economic crisis, new solidarity networks seem to deny the youth stereotype. (II) Process of emancipation has become longer. In some way increasing the time that different generations live together means more troubles and more understanding? Extension of education time, difficulties in integrating in to the labour market and inaccessibility of housing are the three main reasons why young people stay longer at their family household. Through exhaustive interviews of people in between 20 and 30 years old in Barcelona in 1985, it is distinguished the perceptions which might explain their Demographic behaviour: family change, -institutional or not institutional- formation of couple, and housing as k-points to understand the process of emancipation and the particular youth status.

JOVENTUT I EMANCIPACIO A LA CIUTAT DE BARCELONA: FAMÍLIA, PARELLA I HABITATGE* .

I. Introducció: els joves a la cruïlla urbana

El jove apareix situat en un nucli de tensió. La joventut és definida, socialment definida, conformada per un discurs que, adoptat o no, sol ser-li aliè, un discurs que parteix del biològic, és a dir, de l'edat, per a imposar el social: unes condicions de vida concretes.

En aquest sentit, el jove es troba emmarcat per la idea de joventut: el jove és subjecte de la categoria, subjectat per la categoria. La joventut és definida negativament com un temps d'espera, de recerca, d'aprenentatge per a esdevenir adult, és a dir, per a deixar de ser jove. La joventut així observada és un període de transició.

La contradicció s'aguditza si tenim en compte que la societat contemporània ha assumit la joventut com emblema ètic: ser, ara i aquí, és voler ésser jove, o com a mínim semblar-ho.

Alhora però, la situació del jove ha de ser entesa també com el temps de la tria, tal i com assenyala Catherine GOKALP (1981): triar un treball, triar un habitatge, triar una forma de convivència. Convencionalment es considera jove a tot individu comprès entre els 18 i els 25 anys; aquesta és la franja d'edat on

---

* Informe presentat a l'àrea de la Joventut de l'Ajuntament de Barcelona dins del marc Projecte Jove 2000

la majoria de persones passen per un període de transició, d'iniciació i aprenentatge, d'inserció social i professional que culminarà amb el reconeixement per part de la societat de la plena autonomia, és a dir, de l'estat d'adult. La dependència, la no consecució d'una o més d'aquestes fites (treball, habitatge i parella propis) pot mantenir a la persona en un estat de joventut social, tot i ultrapassar els 25 anys, fenomen gens estrany a l'actualitat.

El jove i la jove, doncs, es troben a una cruïlla: la tensió entre el que hom és i el que vol esdevenir, entre com és percebut i com es percep el jove, entre l'espera obligada i la necessitat de triar són els elements principals de la situació dels joves.

Cruïlla de paisatge urbà, concret: la Barcelona de fi de segle XX. Pluralitat de realitats, també de joves (BONAL, 1986). La realitat dels joves i les joves de Barcelona esmicola els estereotips. Tots ells enfrontats a un mateix virtual horitzó, amb diferents camins per escollir, però, dins un mateix laberint: la Barcelona que es construeix, que ja avui viu la seva realitat com a projecció. Una ciutat topogràficament diferenciada, que es redescobreix seductora i canviant en la multiplicació d'ofertes, atractiva en expectatives, esquerpa i centrífuga vers els joves en el propi procés de remodelació. La ciutat assumeix el risc, com els joves que a la vegada empara i foragita, viu un moment de tensió.

Dels tres objectes a escollir ja esmentats (treball, parella, habitatge), als que hauríem d'afegir, sens dubte, l'educació, dos seran tractats en el present informe: parella i habitatge. Un tercer tema hi apareix lligat forçosament i anterior, es tracta de la família; i no només perquè el procés d'emancipació marca les de la futura relació amb la família, sinó també perquè en un moment que la família es transforma, és de preveure que la relació dels joves amb la família també canviï i, fins a cert punt, pugui explicar, sinó totalment sí en part, la naturalesa de l'opció triada pels joves.

A part del grup d'iguals, és a dir, d'aquells individus amb els quals comparteixen una mateixa consciència identificatòria -els amics i amigues-, família, parella i habitatge configuren la xarxa relacional més immediata del jove. Amb qui viure, com viure, on viure? Amb qui, com i on es viu? Quina és la distància, si existeix, que separa la realitat del desig? I en tot cas, és reveladora aquesta distància?

Per a respondre a aquests interrogants s'explotaran les entrevistes en profunditat realitzades pel Centre d'Estudis Demogràfics, dins el marc de la investigació "La formación de la pareja: un estudio en Madrid y Barcelona, 1985", patrocinada pel Centro de Investigaciones Sociológicas. En especial, s'analitzarà de forma intensiva la part que pertoca als joves de 20 a 25 anys de Barcelona i certs aspectes per a la resta d'entrevistes.

En l'origen d'aquest treball es troba l'interès per explicar la baixa sobtada de la nupcialitat durant els anys precedents, baixa enquadrada en l'àmbit dels canvis en el comportament de la família. Especial atenció es donà a com interpretaven els individus les seves pròpies actituds, quins marcs de referència utilitzaven per a fer-ho, i com situaven el seu comportament davant el conjunt social i els canvis que s'estaven constatant.

L'estudi constà de tres fases: en la primera es dugué a terme el treball de camp, basat en la realització d'entrevistes obertes, semiestructurades i en profunditat a Madrid i Barcelona. Es trià aquest mètode considerant-lo especialment indicat per a un estudi de caire exploratori. Les categories es determinaren segons les diferències de sexe, d'edat -dels 20 als 40 anys-, de situació de parella -sols, casats, cohabitants-, i de nivell d'instrucció - elemental, mitjà, superior-, resultant-ne del creuament de totes aquestes categories un total de 144 persones entrevistades. Amb el criteri general d'atènyer l'univers més ampli possible, es cercà la màxima diversitat ocupacional, de tendència política i creença religiosa, i distribució espacial dins d'ambdues ciutats. La durada de les entrevistes anava des dels tres quarts d'hora a l'hora i mitja. En les transcripcions es

respectà al màxim la llengua parlada, tant en castellà com en català; l'ús de la llengua resultà així, matèria de possible estudi.

Un cop efectuades i transcrites a l'ordinador les entrevistes, es passà a la segona fase, consistent en la confecció d'un codi d'anàlisi temàtica del discurs, que permetés l'ulterior tractament automatitzat dels textos. Alhora es realitzava una fitxa biogràfica per a cada entrevistat, amb els punts essencials per a recomposar el cicle de vida de cadascú (i el de la seva parella, en els casos factibles), a través del buidat sistemàtic de la informació recollida en les entrevistes. Paral·lelament, i seguint el codi i la fitxa biogràfica esmentats, s'elaborà un programa informàtic que possibilités tant la selecció automàtica de textos, com el creuament dels diversos temes d'estudi.

La tercera i última fase, consistí en l'explotació del material basada en un apropament hermenèutic als textos seleccionats, tenint com a punt de referència la cohabitació i centrant l'estudi en el terç de les entrevistes corresponents als cohabitants, per a concloure aquesta fase l'any 1987 amb la redacció de l'informe La cohabitación en España: un estudio en Madrid y Barcelona publicat pel C.I.S. el març de 1988, a la sèrie "Estudios y Encuestas".

Comptant amb aquest material, doncs, es partirà del discurs dels entrevistats per a intentar, en primer lloc, copsar com són percebuts i com es perceben els joves. Un cop establert el límit de la diferència que els identifica, s'analitzarà en un segon apartat, el vincle que mantenen amb la família, tenint en compte que és aquest el medi principal on es posen en contacte les generacions, amb llurs conflictes i solidaritats. El tercer capítol es dedicarà a l'inici de la vida autònoma, a l'anàlisi de l'emancipació com a procés, el que ens remet al tema de l'habitatge, nogensmenys és aquest l'espai on es materialitza l'emancipació, on es concreta la tria o la seva impossibilitat. Per a finalitzar, es posaran en contacte els capítols ja esmentats amb la qüestió de la formació de la parella: joves sols, casats i

cohabitants, quines expectatives tenen, per què optaren per diferents formes de parella o es trobaren en distints estats civils, què tenen en comú i què els diferencia.

Al peu de les cites de les persones entrevistades es pot trobar la següent informació: pseudònim atribuït, la seva edat, l'estat civil o forma de parella, el nombre de fills, si en tenen, l'ofici o professió i, entre parèntesi el de la parella. Per tal de complementar aquesta informació es disposa de l'Annex I, on es presenta un breu resum de la fitxa biogràfica de cadascun dels joves entrevistats.

II.- ELS JOVES I LA JOVENTUT: LA FRACTURA

Què diferencia els joves dels adults? Com veuen les persones entrevistades majors de 25 anys a la resta? Si la valoració dels entrevistats no és unànime, ja que pot anar des de la reprovació fins l'elogi, seguint els estereotips més caricaturescs, el que sí serà unànime són els elements diferenciadors enfront els quals hom pren posició.

Entre les opinions contràries destaquen els tòpics del "passotisme", la pèrdua de valors morals, la manca de respecte, etc... tot plegat esbossant un quadre on la decadència apareix com a tema central. El canvi, que s'entén com necessari, és sentit negativament en el seu excés:

"...es que ahora los chavales, con trece y catorce años, y ya ves, con el cigarro en la boca, por la calle, se conocen dos días y están allí, a ver si me entiendes, ¿no?, muy pasotas, que pasan de todo, no sé... no hay aquel respeto y aquella cosa, porque me acuerdo que antes (...) claro que todo tiene que cambiar, ¿no?, pero no sé, yo lo veo demasiado ya"

ANGUSTIAS, 28 anys, casada.
Mestressa de casa (Paleta), 2 fills.

De vegades, el distanciament se centra en la no comprensió de la relació entre els sexes, en una posició que s'acosta més a la perplexitat que a la indignació:

"...Bueno, yo lo veo, yo veo los jóvenes un poco más raros.

P: ¿En qué sentido?

R: Pues no sé, en la forma de llevarse con las chicas, todo son bromas entre ellos, pero no les veo... parejitas, cogidos por la calle, luego... ese romanticismo de antes creo que normalmente no se ve ahora. En la discoteca sí, se ponen a desnudarse por dentro, sí se desmadran (...) es un poco diferente la forma de tratar a las chicas, tienen otras preocupaciones me parece, que les gusta más... el rock o la música o... tal que no... Yo no los veo con la manera de salir y... nosotros íbamos pendientes de bailar y ligar y siempre luego pues los comentarios... no, los veo que van en grupitos y eso pero como muy desordenados, en el aspecto que no tienen parejas claras, o no lo aparentan..."

EVARISTO, 29 anys, separat.
Electricista, 1 fill.

No manquen, però, veus a favor dels joves:

"... jo crec que (la joventut) ha canviat bastant, jo crec que arribarà a una estabilitat, vull dir que la gent... la gent jove és molt intel·ligent i llavors pues es dóna compte de que va bé, de que si cedien els uns i cedien els altres... els homes també cedien bastant pobres, sí."

FINA, 36 anys, separada.
Secretària mèdica, 1 fill.

"P: ¿cómo crees que piensan los jóvenes, qué te parece?

R: ¿Qué piensa la juventud de hoy? Hombre pues yo, no sé si es porque estoy más cerca de ellos, yo pienso que tienen, que están acertados en sus planteamientos, que con la situación general que vivimos..."

PAULINO, 30 anys, casat, 1 fill.
Obrer construcció (mestressa de casa).

Sense oblidar el marc general de les entrevistes que podien fer convergir les contestes sobre el tema de la formació de la parella, el que apareix com a significatiu és que tant les veus que hi simpatitzen com les que no, totes distanciades, coincideixen en identificar joventut amb canvi, i, en particular, les actituds dels joves amb els canvis més recents quant al comportament entre els sexes. Aquest és el drama que protagonitzen els joves, sobre un fons, això sí, carregat d'incertesa, on altres tòpics els sotgen: droga, atur, crisi econòmica, principalment.

"...Ahora, hasta dentro de unos años, no veremos si esto ha venido al final para bien o para mal (els canvis recents entre els joves); yo creo que la droga no... que igual que la droga, no es que me meta con la droga ni mucho menos, hay muchas más cosas, ¿no?. Al no haber trabajo, una persona cuando no tiene trabajo tiene una forma de pensar muy diferente a una persona cuando está trabajando. Entonces se condiciona, quiera o no, esto va a condicionar a esta generación que sale ahora, los va a condicionar por narices."

FERNANDO, 35 anys, 1 fill, casat.
Mecànic-Baixa per malaltia.
(Obrera industrial)

Les posicions més crítiques enfront del jovent provenen paradoxalment de la generació immediatament anterior, és a dir, aquells que tot just han sortit de la joventut. De fet hom els

acusa d'haver canviat, en el sentit de no seguir les pautes, els comportaments de la joventut a la qual pertanyien els entrevistats. Se'ls retreu sobretot la dependència, com si la situació a la que es troben abocats fos volguda i avantatjosa. Aquí el canvi es percep en la diferència en el procés d'emancipació.

"... (els joves) si es troben en una situació de que... que ho tenen tot fàcil, s'agafen a la vida fàcil i mentres puguin... Allò que dèiem nosaltres de que hòstia, m'he d'independitzar perquè no vull dependre dels pares i em vull muntar la meva vida i... vull fer això, vull fer lo altre, no sé, la decisió aquella que jo tenia, els quinze anys potser o als catorze (...) Vull dir ells no la tenen, no sé, estan als divuit anys i vegetant, com aquell qui diu, `mentres em mantinguin els pares...'"

JAUME, 26 anys, cohabitant.
Planxista (Puericultora), 1 fill.

Retrobem amb nous arguments el vell tema de la pèrdua de valors, però, aquest cop, s'identifica la joventut no pas amb el canvi com s'ha vist per als entrevistats més grans, sinó amb la impossibilitat de canvi. La no comprensió de la joventut arrenca del fracàs de les aspiracions de la pròpia generació; en aquest sentit, el jove es considerat negativament com la constatació d'una impossibilitat.

"... estos de 18-19 años, están muy hechos polvo todos, están hechos polvo. Entonces quizás no sé, han perdido una serie de valores... bueno han perdido una serie de valores, antes luchabas por algo, tenías una serie de idealismos, o pensabas en cosas, ahora como todo se lo dan hecho de alguna manera y todo lo ven muy, muy ¡Pum!, no hay futuro, todo es una mierda, cualquier día aprietan el botón y todo se va a la mierda, pues... Lo único que les importa de alguna manera es... no sé, privar, fumar y follar y se acabó, ¿no?"

RAMON, 27 anys, cohabitant, 1 filla.
Mestre industrial-Missatger (Operadora IBM).

Tota avaluació sobre el jovent es desplaça a una avaluació sobre canvis presents.

La consciència de grup, d'un "nosaltres" enfront dels "altres", es configura entre els joves de 20 a 24 anys -sigui quina sigui la seva extracció sòcio-cultural o la valoració que en facin- a

partir de la distància generacional, centrada en dos pols: d'un costat la fractura en els costums, en la relació entre els sexes i l'inici diferent de la parella; i de l'altre, l'efecte del moment, de la incertesa, de vegades directament de la precarietat econòmica com a circumstància que explica el seu actuar.

"...los que somos ahora la juventud, la gente joven estamos también muy cambiao, ¿no?. Antes era... no sé cómo decirte... era otra cosa, ¿no? la gente iba en plan muy diferente (...) Hombre ahora... tú ahora con una chavala no es como antes, antes ya... enrollado con una chica ya... con esa chica y esa chica (...) Con la familia, y ya estabas liao. Ahora no, ¿no?, porque ahora tú vas con una chica y a lo mejor, te tiras tres meses con ella y tú ni conoces a los padres, ni ella conoce a los tuyos, y te tiras tres o cuatro meses, ¿no?, si te interesa pues... y si no, no, ¿no?. Yo lo veo muy diferente que antes."

JUANJO, 20 anys, solter.
Mecànic-aturat.

No és només l'accés més fàcil a l'altre sexe, la naturalitat en la relació que podem suposar resultat parcial de la coeducació, o la llibertat en la relació, entesa com no compromís, sinó també la diferent apreciació dels papers d'home i dona en la relació:

"...Jo crec que, en molts casos és la dona la que treballa, la feina de la casa... Jo crec que és a partir de les parelles joves quan ja hi ha repartició, però ja les parelles que són grans encara és la dona la que treballa... Bueno, vaja, tots els meus oncles, qui fa la feina és la meva tieta."

CARLES, 23 anys, solter.
Administratiu, Estudiant Biològiques.

Aquesta consciència de grup enfront la societat conceptualitzada, sovint a partir d'una imatge impositiva, tendeix a fer seu, com a signe d'identificació, en la majoria dels casos, el canvi en la formació de parella, tot i que potser la idea de canvi va més enllà del propi canvi real en les actituds. El tòpic de la rebel·lió juvenil pot passar més ara per la vida privada, per la forma d'entendre les relacions interpersonals que no pas per una actitud política general.

"... la manera de pensar de la juventud de hoy, bueno, es totalmente diferente de la de antes, y mucho. Supongo que habrá sido por todo, porque ha cambiado la sociedad mucho también, ¿no?. Pero la juventud de hoy es más rebelde también, la de antes era más... se sometía más a todo, a lo que la sociedad decía. O sea, ¿sabes? había más sometimiento hacia todo, ahora la juventud es más rebelde, se rebela más, ¿no? contra las cosas de la sociedad. Por ejemplo el matrimonio: "el matrimonio es algo impuesto, pues yo no quiero; pues yo me voy a vivir junto porque la sociedad dice que me case y yo no quiero casarme", ¿no? porque es algo impuesto, que te imponen ya, ¿no?"

LAURA, 22 anys, cohabitant.
Aturada (Obrer metal·lúrgic), 1 fill.

En alguns casos, una visió negativa de la societat és simbolitzada per una qualificació negativa de la ciutat:

"...La meva fita és aquesta: anar-me'n a viure fora, viure... joier i viure amb la meva família, no? però fora de la ciutat, que és lo que... és on hi ha tot el vici, és on hi ha tot lo brut, no? diguéssim de la societat."

RAFEL, 22 anys, cohabitant.
Joier (Ajudant joieria).

El jove, que se sent sol i hostilitzat, cerca refer la seva vida en la construcció d'una família, on el paper d'aquesta com estructura refugi n'és cabdal. Tot i reconeixent una situació difícil, potser la fugida és l'excepció entre els joves entrevistats, explicable per raons biogràfiques. Una nova empenta, la voluntat que les coses canviïn és el que caracteritzarà el seu discurs:

"...Home, jo sóc optimista, però no deixo de veure que la cosa està bastant... bastant negra, la cosa està bastant problemàtica, jo penso, no és que pensi que s'arreglarà, és que s'ha d'arreglar, bueno, vull dir, jo em nego a viure tota la vida aixís patint, no? que si ens tiren la bomba o que si no arribem a final de mes. Sóc optimista en aquest aspecte, però la cosa està bastant, bastant negra."

AUGUST, 24 anys, cohabitant.
Mecànic-aturat (Perruquera-aturada).

Els joves són percebuts i es perceben com el grup que encarna els canvis més recents en la societat actual. La valoració del col·lectiu que hom anomena joventut és més

positiva o negativa en funció de l'adaptació, comprensió o perplexitat enfront d'aquests canvis. Sovint se'ns informa més de l'actitud enfront dels canvis que componen la contemporaneïtat que no pas de la comprensió específica dels problemes i vivències dels joves. Entre aquests canvis es poden destacar: la transformació en la relació amb la família, entre els sexes i el marc econòmic més recent.

La cohesió de grup, per part dels joves, la possible reconeixença d'una identitat passa tant per l'acceptació d'aquest paper emblemàtic que se'ls atorga, com pel reconeixement de les dificultats a les que es troben enfrontats, més enllà dels estereotips.

Fins aquí s'ha tractat com aquesta abstracció que s'anomena "joventut" es pensada tant per aquells que s'hi troben definits, com per aquells que els defineixen; en els següents capítols es veurà si aquesta imatge correspon a la realitat; en el proper s'observarà com es concreta la relació entre els joves i la família.

III.- FAMÍLIA

"Però, vamos, jo des de luego lo que no vull és de moment tindre una família com la dels meus pares, si m'han condicionat ha sigut al contrari, diguem."

AUGUST, 24 anys, cohabitant.
Mecànic-aturat (Perruquera aturada).

No repetir el model dels pares, però no repetir sobretot el model on la complementaritat del grup familiar és basada, o es volia basada, en la direcció instrumental de la família atribuïda a l'home i la responsabilitat afectiva com a rol de la dona, on al primer correspondria el contacte amb l'exterior i a la segona la cohesió interior del grup.

"...Bueno, luego era también una familia..., antes era una familia pues con una unión patriarcal, ¿no? El padre, bueno, pues el padre era el que trabajaba, el que traía el dinero, la madre cuidaba de la casa, de los hijos y demás... Quiero decir que es una relación completamente distinta."

SEBASTIAN, 24 anys, cohabitant.
Enginyer tècnic (Filòloga).

L'esquematisme del model funcionalista de la família ha estat posat en dubte per nombrosos estudis sociològics, que han subratllat com els canvis operats en l'esfera social han donat lloc a d'altres models nous, alguns dels quals presentats sota formes experimentals i/o alternatives, divergeixen substancialment del parsonià (PARSONS, 1955), qüestionant la seva intemporalitat. Entre aquests models, hom pot esmentar les famílies monoparentals, la gent que viu sola, la cohabitació o les llars comunals, ben entesa la mobilitat de l'individu d'un a un altre model, sense oblidar tampoc els nous vincles entre els membres de la família. La gran ciutat, considerada com a màxim exponent de la societat moderna caracteritzada per l'èmfasi en l'individualisme i la llibertat d'escollir, és el marc social on aquestes transformacions es materialitzen en primer lloc (SHAMGAR HANDELMAN; PALOMBA, 1987).

"Els seus pares estan separats, des de fa dotze anys o així, llavors per la qüestió aquesta canvia el problema, no? perquè vull dir, la seva mare és bastant independent, vull dir, ho accepta tot, en aquest sentit, el pare s'havia ajuntat amb una altra dona, bastant maca per cert, també, i ara s'ha tornat a separar."

ESTHER, 23 anys, cohabitant.
Llic. INEF-Pedagogia (Idem).

La família és el nucli on les distintes generacions conviuen, nucli en el qual el jove i els pares protagonitzen una convivència marcada per trets aparentment contradictoris. A la xarxa de solidaritat en la relació quotidiana, hi ha immersa una situació conflictiva que ve donada per una latent confrontació generacional, que es presenta sota diferents variants segons les èpoques. Ara bé, les transformacions socials i morals que s'han produït en les darreres dècades també han afectat a l'esfera de les relacions familiars. ¿Com es plasmen aquests canvis i aquesta nova adequació familiar en la realitat dels joves de Barcelona?, ¿Com s'articula la coexistència dels canvis generacionals dins d'una conjuntura familiar que sembla forçar a una entesa?

D'altra banda, atès que la família és el marc de socialització de l'individu, veure de quina manera, avui, els joves accepten o refusen el conjunt de normes que imbriquen la dinàmica familiar podria indicar-nos el nivell d'interiorització de l'esquema familiar.

III.1.- Com entenen els joves la família?

En general, els entrevistats semblen estar d'acord en que la parella -entesa com a heterosexual- és l'inici de la família. I sovint parella i família s'identifiquen.

"P: Què és per a tu una parella?

R: És l'inici, suposo, d'una família; teòricament, no? perquè... un noi i una noia... de família i compartir coses, no? clar... la família ho ajunta tot, no?"

RAFEL, 22 anys, cohabitant.
Joier (Ajudant de joieria)

La família tradicional, té el paper de reproducció de les normes socials; la mateixa formació d'un nucli familiar connota alhora la integració social de l'individu, que es consagra en el moment de l'emparellament.

"..A l'hora de que jo hagi acabat els meus estudis, se'm passi pel cap manar una família, jo estaré integrat dintre de la societat i aportaré algo directament a la societat, cosa que ara no estic fent."

CARLES, 23 anys, solter.
Administratiu i estudiant Biològiques.

Formar una família, per a molts joves és passar a ser adult. La representació social de la família és la garantia de ser reconegut i de sentir-se alhora com adult. En el cas d'aquest entrevistat cal observar com projecta la construcció de la pròpia família en el sentit de "manar" una família, que comporta -per a ell- esdevenir cap de la llar en el sentit més tradicional i sexista del mot. Però fins i tot des d'aquesta perspectiva, la concepció de la família apareix desinstitucionalitzada:

"jo crec que en una parella doncs, sense la necessitat de passar per l'Església, s'entenen, se'n van a viure a algun lloc, i en allà, si volen tenir la seva descendència, la tenen, això és una família igual."

CARLES, 23 anys, solter.

La concepció que els joves tenen de la idea de família, però, no és única. Per alguns entrevistats, la família és el nucli on han viscut, al marge de si és o no el model a reproduir; per d'altres la família pren un caire electiu, és algú escollit.

"R: No, és que jo no trobo una altra paraula, tampoc per definir lo que jo penso com a família, no? que la família... home! la família... jo me l'estimo la meua família com si diguéssim, els meus germans i tot això me'ls estimo molt, no? Vull dir no... però no miro, no miro com a família... ho miro d'una altra manera, no només família. Per exemple, la noia que està visquent aquí, no és família, no és... és família però no és carnal no? però bueno! jo me l'estimo com si fos un germà meu, no?"

P: Sí. El que tu tota l'estona comentes com a família, seria alguna cosa molt teua?

R: Sí clar, algú escollit "

RAFEL, 22 anys, cohabitant.
Joier (Ajudant de joieria).

III.2.- Quins canvis s'observen en el marc familiar?

La percepció del canvi sol ser emfatitzada a partir de les situacions conflictives que afecten el propi nucli familiar o el de la parella, desapareixent la noció de família com a grup estable i immutable. Entre aquestes situacions destaca la separació:

"P: Ell té més germans?"

R: Sí, ell té una germana, també separada, són problemes de la vida, eh!, de vegades veus una persona i dius, aquesta persona no té problemes però... no et pensis, tothom té problemes."

MARIA JESUS, 24 anys, casada.
Administrativa (Mecànic).

De la vivència particular el canvi passa a generalitzar-se, i amb la generalització es desdramatitza. Però sobretot és la comparació entre el model dels pares i la pràctica pròpia o dels germans grans la que pren el pols de les transformacions.

"...Jo mateixa tinc ara un nebot, que la meva germana es va casar, i llavors doncs, es van separar, però es van separar quan el nano tenia mesos... O sigui que el nen el seu pare no l'ha conegut, no? I jo em pensava que quan arribaria l'edat de... no sé, els quatre anys o així, que van a l'escola i això, pues preguntaria pel seu pare, i el meu pare on està? Però com que ell, com que han estat visquent a casa, la funció del pare, per dir-ho d'alguna manera, l'ha feta el meu pare."

MONTSERRAT, 22 anys, soltera.
Carnissera.

Ahora que les situacions conflictives passen a normalitzar-se, el projecte familiar del jove s'inserta en les múltiples modalitats que pren la realitat que l'envolta, no serveix de res projectar un model familiar que no respon a les seves vivències més o menys immediates. Una relació estable, on l'equilibri econòmic i la descendència ocupen un lloc central no hi té sovint cabuda. Aleshores és quan forjar una família passa per un pas previ que comporta l'assoliment d'un bon enteniment de parella, en què la privatització i formulació de la relació hi juga un paper essencial. És en aquest sentit que s'entén que els aspectes en els quals els joves posen més èmfasi siguin aquells relacionats amb la parella : la comunicació, l'amistat, els sentiments i la menor dependència personal. La distància entre ambdós models no és radical, el jove es nodreix de les deficiències i anacronismes del prototipus parental com a marc de referència en el qual basa l'elecció.

L'actitud que prenen els joves enfront la reproducció de l'esquema familiar tradueix la influència de l'experiència familiar viscuda com a base per a elaborar el seu projecte de parella i de família:

"P: ¿Por qué tú crees que el modelo de tus padres, de cómo han vivido ellos la pareja, te ha influido a la hora de formarla tú o..?"

R: Bueno, yo en lo de la pareja en sí de mis padres, yo creo que sí, aprendes tanto lo bueno como lo malo, quizás también te quedas con cosas malas, que crees que son malas, no quiere decir que lo sean, pero sí, yo creo que influyen mucho a la hora de tú determinar tu pareja."

GINÉS, 25 anys, casat.
Auxiliar administratiu (Dependent).

Com es pot veure, al marge de les actituds més oposades - afany de reproducció o rebuig del model familiar-, també apareixen posicions favorables o intermèdies.

"P: ¿Crees que si en algún momento llegaras a formar una familia lo harías como tus padres?

R: Hombre, si pudiera llevarla como ellos, también la llevaría.

P: ¿Tu ves positivo el modelo?

R: Enteramente. El modelo sí.

P: ¿Por qué te parece bien?

R: O sea porque se llevan bien, siempre van a lo suyo ¿no?, no tienen problemas, ni discusiones, eso es lo más bonito en una familia, estar en tu casa y poder estar durmiendo, y no tener que estar escuchando a tu padre por ahí pegando la bronca a tu madre, ni tu madre pegando la bronca a tu padre."

JUANJO, 20 anys, solter.
Mecànic-aturat.

"El concepte de família dels meus pares el trobo encertat, però la manera de fer-ho, o sigui la manera d'educar els fills, no."

JOAN, 23 anys, solter.
Missatger.

Aquesta gamma d'opinions mostra, d'una banda, que segons com hagi estat la vivència familiar reaccionaran més o menys al model familiar d'origen; alhora, que no tots hi valoren el mateix. En general, però, es valora que no hi hagi problemes, el marge de llibertat, la comprensió; mentre que es critica l'esquema patriarcal, la manca d'independència de la parella i una comunicació pobre. Al marge de les situacions personals, el que hi ha en comú és una forta preocupació per l'educació dels fills, on destaquen la vivència d'un excés de protecció i el desig de projectar en un futur un comportament diferent.

"Fer, no sé, fer una pinya, no? Fer una família. O sigui, trobo molt important la família, no?, o sigui, construir una família perquè, no sé, un matrimoni que no vulgui tenir fills no l'entenc, no? És algú que no és teu, no?, que no és que sigui teu el fill, o sigui, és un ser que tu has d'ajudar a créixer i ensenyar-lo, posar-lo a la vida, no?. Després ell que decideixi el camí que emprerà, no?. Però no estar a sobre."

JOAN, 23 anys, solter.
Missatger.

Cal posar de relleu que sovint sembla que les dones es plantegin menys aquest tema, tal i com es posa en evidència en el fet que les cites són masculines. És a dir, les joves entrevistades parlen més freqüentment de la relació familiar i com les incideix en les seves vivències, deixant de banda el qüestionament del propi model, tot i que s'ha d'assenyalar com són en bona part les joves amb les seves actituds les que més contribueixen al canvi d'aquest model. És, però, en el frec diari de la convivència on es plasmen els canvis més profunds de l'estructura familiar. Els llaços de solidaritat entre ambdues generacions són el nucli relacional que marquen les pautes d'una nova manera d'entendre la llar. Aquesta solidaritat sol mostrar-se de múltiples maneres, essent l'econòmica una de les seves modalitats més freqüents, que sol anar sovint lligada a l'estat estudiantil i a la problemàtica professional dels joves.

"P: ¿Económicamente cómo estás?

R: Bueno, económicamente, ella tiene su sueldo, y yo ahora estos dos meses, o esta temporada, recibo de mis padres. Son ellos los que me costean la estancia aquí; o sea vivir, el piso, comer, todo. O sea, que están deseando que encuentre un trabajo."

SEBASTIAN, 24 anys, cohabitant
Enginyer tècnic (Filologia)

Ara bé, aquesta solidaritat econòmica també pot emmascarar, de vegades, la incomprensió dels pares davant d'una situació conflictiva com la que planteja la nostra entrevistada:

"R: Sí, a los dos meses pasó lo del accidente..

P: ¿Tus padres te ayudaron en ese tiempo? ¿Te sentiste ayudada?.

R: Me sentí ayudada económicamente, mis padres "no te preocupes", pero moralmente yo creo que no, que ellos no comprendían mi situación; ellos me veían muy joven, se pensaban que yo eso lo iba a superar en seguida, y era todo lo contrario. Ellos se piensan que cuando eres joven te da todo lo mismo, y es al revés, es cuando más en serio te tomas las cosas, porque estas empezando a verlo todo, ¿entiendes?".

LAURA, 22 anys, vídua-cohabitant, 1 fill.
Aturada (Obrer metal·lúrgic).

III.3.- La família i la formació de la parella

La família influeix de forma molt directa en la parella dels joves de dues maneres: en el tipus de parella i la relació de parella. En el primer cas és clara la pressió -més o menys accentuada- en favor de la institucionalització de la parella, que passa pel matrimoni. Els factors que intervenen en la formulació del tipus de parella són: la mateixa dinàmica familiar, juntament amb el què impliqui pel jove l'emancipació. Segons com es donin aquestes situacions incidirà alhora la coacció econòmica i la interiorització del "deure filial".

"...al llarg de la meua vida els meus pares m'han ajudat molt. Aleshores jo pensava doncs que, si els meus pares m'havien ajudat tant, i jo no era capaç de casar-me... vull dir, d'alguna manera els hi feia una mala jugada. El fet de casar-me era, no el fet de tornar... pagar als meus pares, però sí demostrar que ho feia per ells i ho he fet."

ROMUALD, 22 anys, casat.
Cap de producció de Tints.

Al seu torn, el tipus de parella que es formi incideix en el lligam entre la parella i la família, en la xarxa de solidaritats i obligacions que s'estableix en aquesta relació. Sembla com si els joves matrimonis visquessin més a prop dels pares, el que podria explicar, en part, l'existència d'una relació més intensa. Així, doncs, no és estrany que aquest tipus de lligam comporti també una més forta queixa d'intromissió familiar en la convivència de parella.

"...yo creo que el 90% de... de discusiones nuestras han sido un poco por la familia."

GINÉS, 25 anys, casat.
Auxiliar administratiu (Dependent).

En canvi, pels cohabitants, com que el procés emancipatori ha significat una major pèrdua de control familiar, les situacions molts cops són substancialment diferents.

"R: ...Dubto molt que hi hagin problemes amb la família en aquest aspecte; vull dir, de fet, en el moment que han acceptat que estàs visquent fora de casa, tenen menys autoritat moral sobre tu, llavors sí que poden donar la seva opinió sobre les coses però mai es posaran tant forts com... com, per exemple, amb la decisió de marxar o no de casa, sinó que ja és un altre nivell..."

OLGA, 24 anys, cohabitant.
Animadora sòcio-cultural (Administratiu).

El "trencament" generacional cal entendre'l dins el context de diferenciació entre el model patern i el que esbossa el propi jove. La influència del marc familiar i la presa de posició del jove incideix en aquesta projecció, però no es pot afirmar en quin sentit.

La modificació de la realitat familiar passa per percebre la seva fragilitat. La família es va mostrant cada vegada més permeable al temps, que la força a successives reformulacions, formulacions que suposen la seva progressiva desinstitucionalització.

El jove cerca un pacte tàcit amb el nucli familiar, en el qual els nexes solidaris intergeneracionals donin pas a un nou marc relacional. La situació econòmica, social i política ja no l'arrossega a un trencament brusc, sinó que l'encamina a potenciar fòrmules mixtes que li possibilitin conservar un marc de referència que senti com a propi, fins que arribi el moment definitiu: l'emancipació.

IV.- L'EMANCIPACIÓ I L'HABITATGE

IV.1.- Què s'entén per emancipació?

"Abans el jovent tenia més tendències a fugir de casa seva per aconseguir una major independència; ara ja no. Suposo que abans també incidia el fet de que tenien més possibilitats d'aconseguir algun lloc de treball. Ara, aquestes possibilitats no les veus, i busques el lloc més estable, que és la família".

CARLES, 23 anys, solter.
Administratiu-Estudiant de Biològiques.

"Perquè em volia buscar la meua vida... i un dia m'ho vaig muntar jo"

RAFEL, 22 anys, cohabitant.
Joier (Ajudant joieria).

Què s'entén per emancipació?. Es fa difícil definir l'emancipació quan hom s'endinsa en la biografia de cada jove. Fins ara, a primer cop d'ull podia dir-se que consistia en passar del sostre patern o matern a un de propi. Però cal analitzar detingudament en què consisteix, quines formes pren, i quin procés segueix, fins passar a ser un fet ja consumat que és palès amb l'inici d'una nova etapa de vida autònoma.

Necessita el jove marxar de casa per sentir-se emancipat? o ¿els canvis produïts dins l'estructura familiar, juntament amb la conjuntura socio-econòmica, han conduït a processos emancipatoris nous on marxar de casa és vist com quelcom llunyà?

La diversitat de les situacions analitzades fa pensar en la impossibilitat de generalitzar quan es vol parlar de com s'emancipen els joves de Barcelona. La realitat analitzada a partir de les entrevistes tradueix d'un costat, la heterogeneïtat dels joves, i per tant, la diversitat de processos emancipatoris observats, i d'un altre, una tendència al retard en el moment de l'emancipació comparat amb les generacions anteriors.

IV.2.- El retard de l'emancipació

Els dos temes que exposen més sovint els entrevistats en parlar de l'emancipació i les seves dificultats, són els entrebancs econòmics i la relació amb la família. És obvi per a molts joves que no és pas possible prescindir totalment dels pares, car la seva situació econòmica no els hi ho permet.

"Contábamos con lo que nos dieron nuestros padres y vimos este piso, y vimos que se podía conseguir y a medias lo hicimos y lo compramos. Empecé a trabajar yo, empezó a trabajar ella y todo ha marchao bien, de momento va bien"

EDUARDO, 23 anys, casat.
Calderer (Auxiliar Administrativa).

Hi ha casos en els quals el jove un cop ja és fora del nucli familiar, no pot continuar subsistint sense un ajut econòmic provinent de la família. És llavors quan la dependència es perllonga de forma puntual, transitòria o fins i tot en algun cas periòdica, cosa que permet al jove poder construir progressivament allò que cerca: veure's com persona autònoma.

"Fora de casa estic fa quatre anys i pico, més o menos, i... viure sola... estic des de fa... pues dos anys anirà a fer, un parell d'anys, falta una mica. Encara que quan vaig marxar de casa me'n vaig anar a una pensió i vaig estar sola, en una pensió sola sis mesos... Però allò va ser de "puro trámite" perquè agobiava quantitat, allò és horrible (...) El meu pare em dóna deu mil pessetes... mensualment en un compte, que és amb lo que m'ajuda a pagar el...el lloguer i tal".

MARTA, 23 anys, soltera.
Estudiant de Geografia i empaquetadora.

Els joves de la dècada dels vuitanta no es caracteritzen pas per la seva rapidesa ni per les justificacions ideològiques quan marxen del nucli familiar, com els de la dècada anterior. Sovint trobem situacions on la independència econòmica no és possible, donant lloc a una dependència que és viscuda com quelcom ineludible per tal de poder iniciar una vida fora del nucli

familiar. L'ajut tant econòmic com moral de la família sol marcar el procés d'emancipació.

Malgrat però, les diferències existents entre les generacions de joves d'abans i dels d'ara, persisteix un fet evident: psicològicament el jove tendeix a sortir del nucli familiar. Els joves entrevistats manifesten la necessitat de disposar d'un espai propi que ja no se satisfà -com a l'adolescència- amb la utilització d'una part de l'habitatge familiar: la cambra pròpia ja no és suficient.

"Lo único es la habitación. Pero no te vas a estar todo el día metida en la habitación. Hombre, si tienes que hablar algo, vale, iremos un momento a la habitación, pero nada más. En la habitación no puedes..."

PURI, 19 anys, casada.
Mestressa de casa (Paleta), 1 fill.

El jove vol gaudir d'una llibertat d'acció i de moviments que li permeti estructurar el seu temps juntament amb el seu espai. Un espai seu, no pas de préstec per part dels pares. Es tracta d'un espai social on construir la pròpia identitat.

Com ja s'ha assenyalat a l'anterior capítol la solidaritat paterno-filial passa per canals nous, menys rígids, amb papers menys institucionalitzats, on marxar de casa es transforma en un procés emancipatori diferent, on fins i tot la decisió de marxar de la llar familiar pot passar a un segon terme.

El retard de l'emancipació pot ser explicat tant pel perllongament del període de formació (en especial estudis mitjans i superiors), com per les dificultats d'inserció en el món laboral; això però, no és pas generalitzable a tots els joves, doncs, la incomprensió per part d'alguns pares respecte a les motivacions i necessitats dels joves apareix clarament en llur discurs, essent viscut el perllongament de l'estada a casa dels pares com a font de conflicte.

"La meva família és molt conservadora, és molt fatxa. I té una forma de pensar molt especial, és molt curiosa i aleshores, jo vaig marxar de casa per molts problemes amb la família, vull dir, és que no hi havia forma de lligar, no hi havia manera. I bé, cosa que jo pensés o cosa que jo fes evidentment estava malament, "esto no se hace, esto no se dice, esto no sé qué"... "

MARTA, 23 anys, sola.
Estudiant de Geografia-empaquetadora.

El pes específic de cadascun d'aquests aspectes es deixarà sentir de forma variable segons quina sigui la situació personal, de satisfacció o d'insatisfacció en la relació amb els pares, d'haver trobat una feina estable, o en tot cas petites tasques remunerades amb caire de provisionalitat, amb la possibilitat de compaginar-ho en molts casos amb la continuació dels estudis. Haver trobat o estar en disposició de trobar una parella, o persones amb les quals anar a conviure o tanmateix decidir-se a viure sol, seran la clau que farà decidir-se al jove a marxar de casa.

"Sí, sí, sí, marchamos de casa de nuestros padres a...a un piso que nos compramos"

GINÉS, 25 anys, casat.
Auxiliar administratiu (Dependent).

En aquest moment el jove pren una decisió. Una decisió en la qual coexistiran dues tendències oposades: la necessitat material i psicològica de marxar per tal d'aconseguir una major independència i llibertat d'acció, juntament amb els avantatges que suposa continuar a casa dels pares, sobretot pel que fa referència a l'aspecte econòmic i de seguretat que la família pot proporcionar. Això produeix en el jove una sensació d'incertesa - por a marxar i desig de marxar, voluntat de realitzar el seu projecte de vida i incertesa a l'hora de canalitzar-lo, moltes il·lusions per a dur a terme, però pocs camins delimitats- voler triar i alhora ésser conscient de la limitació en la tria.

"Jo a casa meva, els meus pares són unes persones genials i tot lo que tu vulguis, però vull dir, jo a casa meva hi ha moltes coses que no podia dir per allò que t'he dit abans, de la distància generacional. I el...el fet de jo marxar de casa significava, per una part independència econòmica, que va ser quan vaig començar a treballar; per un altre costat, el fet de trobar-te davant de la vida sol, i lo més important de tot és... és estar amb algú que m'entengués, m'entens? que a mi a casa meva no m'enteni. I el fet de poder parlar amb una persona de la manera que tu sents, i lo que tu sents i... i tot, i que et digui... i que t'entengui, no ja que ella pensi com tu, sinó que t'entengui, i que t'escolti, que ja és molt"

ROMUALD, 22 anys, casat.
Cap producció de tints (Aturada).

Cal examinar si respon a una renovació dels valors familiars, si és una conducta fruit de la crisi econòmica, o si és expressió d'una evolució cultural més general en la qual s'allarga el passatge a la vida adulta; possiblement tot ajudi a explicar-ho. En tot cas, la necessitat d'emancipació no es justifica per la virulència en les relacions entre els pares i fills o en la problematització de la convivència.

"No, no, bueno, el problema que tenia és que... que bueno, que volia estar al meu aire, era l'únic, vull dir perquè no hi havien problemes amb els pares, de relació i això, no. L'únic era això, que volies veure coses i viure una miqueta al teu aire".

AUGUST, 24 anys, cohabitant.
Mecànic-aturat (Perruquera-aturada).

IV.3.- L'habitatge

Marxen els joves de Barcelona de la ciutat? La tendència a l'abandó de la ciutat com a residència habitual per part de la gent més jove, sembla accentuar-se, tal i com s'assenyala al núm. 1 de Barcelona econòmica: "*Es tractaria sovint de nous nuclis familiars que cerquen el primer habitatge*". Si s'observa on marxen, i amb quines condicions es veu que la proximitat del nou lloc de residència a Barcelona sovint és decisiu en escollir un nou habitatge, donant lloc a un procés de suburbanització.

"Porque nos costó barato y es pequeñito, pero grande tampoco me gusta. ¡Hombre! me gusta mucho, pero tampoco podíamos comprarnos un piso muy grande, ¿no? Nos compramos este pequeñito, normal, un poquitín más pequeño que este, no nos costó caro, está bien".

BETTY, 21 anys, soltera.
Cangur (Professor de Gimnàstica).

El desig de poder disposar d'un habitatge es contraposa a la realitat dels preus del mercat, sobretot dels lloguers, així com la il·lusió posada en la recerca i la preocupació per l'alt cost que suposa ésser llogater. La propietat és pràcticament implantejable donada l'inaccessibilitat del jovent al mercat de la propietat. Aconseguir aquest nou espai per tal que es configuri com a indret íntim, privat, socialment reconegut com la materialització de l'emancipació, esdevindrà una de les majors preocupacions per al jove, i tanmateix, una de les seves il·lusions.

Decidir-se a viure sol -tendència que cada vegada sembla més estesa- que requereix un mercat immobiliari més ampli, o a conviure amb algú -en situació de parella o amb amics-, només té cabuda si la situació econòmica ho permet. La impossibilitat de fer-se càrrec de les despeses generades arran l'habitatge contribueix a crear dinàmiques socials on la cohesió i la solidaritat entre els joves que conviuen sota un mateix sostre, en parella o sense, és bàsica.

"Hay cosas que son comunes y cosas que no son comunes. O sea, hay unos gastos comunes como pueden ser... comer, no sé... comprar... Hemos estado comprando muebles, hemos estado comprando electrodomésticos y vajillas, todo esto son gastos comunes. Luego pues cada uno tiene una parte de dinero para sus... sus caprichos o para sus gastos".

SEBASTIAN, 24 anys, cohabitant.
Enginyer tècnic.

Cal analitzar com és el mercat immobiliari de Barcelona per a esbrinar si facilita l'emancipació o, al contrari si esdevé un fre a la seva inserció social. Ja que una cosa és comprendre quan, com i perquè s'emancipen els joves i una altra és saber per fer què i per anar on.

"Estamos mirando ya nosotros lo del piso, ¿no?. Porque más o menos tenemos algo ahorrado. Pero claro, un piso vale mucho dinero. Lo primero, en un piso de primera ya nuevo, ya no te puedes meter. Por lo menos nosotros".

PURI, 19 anys, casada.
Mestressa de casa (Paleta), 1 fill.

Caldria veure en noves investigacions com s'ha modificat el calendari d'ocupació residencial fruit de l'emancipació -i en quina mesura- i si aquest fet condueix a noves formes d'evolució social del jovent de Barcelona.

Molts joves, en emancipar-se, ho fan per iniciar una nova etapa amb la convivència en parella com objectiu.

"Vam marxar de casa per viure junts. De fet els dos ens havíem plantejat, per separat, moltes vegades això, marxar de casa sense tindre la visió de viure amb una altra persona, però bueno!"

OLGA, 24 anys, cohabitant.
Animadora sòcio-cultural.

L'ocupació d'un habitatge independent és un procés llarg i paral·lel al de la formació de la parella, un i l'altre es condicionen mútuament. La preexistència d'un habitatge facilita la formació d'una parella, i al seu torn, la formació d'una parella exigeix a la llarga un "niu", un habitatge propi per a consolidar-se.

"Ella vivia a casa, bueno sí, vivia a casa però a mitges, vivia a casa i vivia a casa meva, al principi i clar al final pues... al haver-hi possibilitats de viure aquí pues..."

RAFEL, 22 anys, cohabitant.
Joier.

"P: I ara estàs vivint amb una noia?

R: No és que estigui visquent, però a mitges, no? allò que encara no està clar però... sembla que sí que va bé de moment. I com queestic aquí pues ella ve a vegades a dormir, i de vegades pues depèn de com va pues es queda una setmana o coses així".

AUGUST, 24 anys, cohabitant.
Mecànic-aturat.

La complexitat del procés emancipatori (en tot cas més complexe a mesura que passa el temps), travessa per incerteses

amoroses, professionals, acadèmiques, econòmiques, i fins i tot d'on serà el nou lloc de residència, delimiten dinàmiques de convivència particular com aquesta que acabem de veure.

"Vull dir, el fet de sortir amb una noia...ja no hi vas amb la intenció, almenys en el meu cas en concret, no hi vas amb la intenció doncs pensant en el futur lo que pot ser, si no que ho consideres com una cosa, doncs... que passa, pot passar més aviat o lo que sigui".

CARLES, 23 anys, sol.
Administratiu-Estudiant de Biològiques.

Així com les incerteses econòmiques de subsistir, sobretot quan la situació professional no és prou clara:

"Sí, bueno, com que tampoc tenim una economia sòli... diem molt regular, no?, a vegades en tenim més, a vegades en tenim menys, depèn de com va... pues més o menys anem compartint, lo que ella pugui tindre i lo que jo pugui tindre... pues per jalar o per anar a prendre copes i coses d'aquestes (...) l'aspecte econòmic, clar, està implícit. Si no hi han peles no podem anar a viure junts, aquest és el problema".

AUGUST, 24 anys, cohabitant.
Mecànic aturat.

Qüestionar-se per fer què i per anar on condueix a l'anàlisi dels processos de mobilitat residencial que acompanyen l'emancipació dels pares, i les característiques de l'habitatge del jove. Un habitatge que s'adequa a les disponibilitats econòmiques del jove: una adequació del desig a la realitat.

"Pero penso que mai s'han de perdre les esperances, no? i que bueno, que si vols una cosa, et costarà més o et costarà menys, però si realment ho vols, penso que ho aconsegueixes, no? i que lo difícil és fer el primer pas. Perquè bueno, clar, és molt difícil doncs, sobre tot ací dintre, si no tens feina o el que sigui, doncs subsistir, no? Però em penso que el primordial és donar el pas i dir fem això i mira tu, si només tenim pa sec, doncs només tenim pa sec".

MONTSERRAT, 22 anys, sola.
Carnissera.

Però malgrat això, atès que la conjuntura econòmica sembla iniciar un procés de recuperació hom es pot preguntar què succeirà. ¿S'accelerará novament el procés d'emancipació si milloren les expectatives dels joves o seguirà la tendència al retard? ¿Per quan de temps podran o voldran els pares suportar el càrrec econòmic d'un jovent que sembla cada cop més dependent?

V.- EL JOVE I LA PARELLA

"...con mis veinticinco o veintiséis añitos, entonces ya es posible que si, que me casara y mis hijos, mi familia, mi casita, ¿sabes?, yo qué sé, a vivir ya, tranquilo pa' siempre, si trabajo antes, no sé, seguro, porque yo no soy una persona de casarme sin un duro. Pa' vivir amargao, me quedo solo como estoy, en casa, y estoy de puta madre".

JUANJO, 20 anys, solter.
Mecànic en atur.

La major part dels joves són solters, i no viuen en parella. Tot i trobar-se en situacions molt diferents els uns dels altres, possiblement la transitorietat, i la provisionalitat siguin les característiques que millor els defineixen.

La formació d'una parella omple gran part de les seves expectatives. La imatge dels enamorats és una imatge de joventut. Els joves també es fan adults jugant el joc de l'amor. Iniciar-se en la vida en parella forma part del temps de la joventut. També és el temps en el que en principi es tria la forma d'aquesta vida en parella.

Per ells, el celibat voluntari potser ha deixat de ser sinònim de castedat per anar-se transformant en un tipus de vida on la disponibilitat afectiva i laboral en són característiques, fins i tot pels qui continuen vivint a casa dels pares.

"Perquè abans els solters, vull dir la persona soltera era la persona que, per dir-ho d'alguna manera, no es podia casar perquè no trobava parella: "la solterona" i "el solterón".

MERCE, 27 anys, soltera.
Actriu de teatre.

"...estava mal vist un home sol o una dona, una "solterona" no?, la tieta soltera, o un home sol també estava mal vist i la gent buscava una dona, i era més un... suposo que també abans el fet de que la dona, era la dona de casa, vull dir, el senyor es buscava algú qui el cuidés, que fes el menjar, li rentés la roba o...".

FRANCESC, 27 anys, solter.
Estudiant d'Arquitectura-Delineant.

Viure sols els comença a semblar quelcom habitual, i la sensació de soledat no la perceben pas com inherent a la carença de parella. A banda d'això, es retreu la poca adaptació de la ciutat a les necessitats funcionals dels habitatges:

"(...) potser també l'estructura de les cases i dels barris no està feta perquè la gent pugui viure sola i pugui comunicar-se amb els demés. I l'ambient de la ciutat doncs... Vull dir que el fet de que la societat diu que s'ha de viure en parella, pot fer que una persona en un moment donat per no estar en parella se senti infeliç i tingui tots els elements o recursos per sentir-se en aquell moment feliç".

CLAUDINE, 29 anys, soltera.
Psicòloga-Educadora especial.

"Jo ara en cap moment m'he trobat, m'he trobat amb el problema de la soledat, home! evidentment que de vegades tens dies que et pots sentir sola però no com a problema de dir..."

MERCE, 27 anys, soltera.
Actriu de teatre.

Alguns argumenten la decisió de viure sols en el sentit que l'haver de prendre decisions per ells mateixos els ha ajudat a superar dificultats en molts moments:

"essent optimista t'aixeques més fàcilment de les castanyes. No sé, m'he sentit sol moltes vegades, però..."

JOAN, 23 anys, solter.
Missatger.

Malgrat tot, però, en imaginar el seu futur, la majoria dels joves entrevistats el pensen en parella i compartint un mateix sostre. El concepte de parella del qual parlen ha deixat de caracteritzar-se per l'exclusivisme i la intemporalitat. Més aviat caracteritzen la parella com a tipus de convivència que proporciona un cert grau d'equilibri. Un equilibri entre un mateix i els amics:

"La parella és el terme mig, no? És el no estar amb molta gent quan no tens ganes, però tampoc la soledat condemnada, vull dir, la soledat és molt maca quan l'escolleixes, però suposo, jo no m'hi he trobat al cas i suposo que no m'agradaria, la soledat obligada".

MARTA, 23 anys, soltera.
Estudiant de Geografia-Empaquetadora.

"Compartir un piso, compartir una cama. Compartir una vida, porque tienes que compartir una vida, la tuya y la de ella. Yo creo que no, que es lo mismo, si estás casao que no, que vas a la Iglesia, pum, pum, y ala, ya eres marido y mujer, y estar juntos es lo mismo, con tu mujer atao con tu mujer".

JUANJO, 20 anys, solter.
Mecànic-aturat.

Formar parella ha canviat; les relacions sexuals durant el procés de formació de la parella i el propi sentit del nuviatge són vistos de forma diferent. Es tracta de reajustar dues individualitats sense renunciar a l'autonomia, de crear àmbits d'independència que facin possible la pròpia vida en comú.

"La gent durant el nuviatge doncs no feia l'amor, esperava el fet de que... es consolidés el nuviatge, doncs, havent passat per l'Església. Ara, això... en pocs casos crec que passa, pocs casos. O sigui, crec que sí, que ha canviat molt. Sobretot en el cas de la dona, per lo que t'he dit abans, que tenien aquesta educació; és que la dona ja sortia amb aquell, amb el noi, doncs, pensant en que... s'arribarien a casar. Ara ja no, perquè ja tant la dona té la seva independència com l'home té la seva".

CARLES, 23 anys, solter.
Administratiu. Estudiant de Biològiques.

Ara anar-se coneixent sembla més senzill. Els llocs de trobada on acostumen a relacionar-se, els permet un inici de les relacions més espontani:

"Sí, a la feina, plegàvem i, bueno, en principi no var ser res d'allò de "escolta, vols sortir amb mi?", no. O sigui, les coses van ser més, més naturals, no?. No sé com dir-ho".

JOAN, 23 anys, solter. Missatger.

"O sea, no quedábamos. Nos veíamos y ya bailábamos, seguíamos bailando me veía bailar y entonces... Luego, hasta que ya... nos daba corte decirnos... él hablaba con mi amiga para preguntarle sobre mí, y la otra me... y yo le decía a la otra... no exactamente... luego al final sí, luego ya venía cada día algunas veces, luego ya..."

BETTI, 21 anys, soltera.
Cangur.

Les normes, així com la imposició de rituals de festeig per part de les famílies, han perdut preponderància. El respecte cap a qualsevol de les possibles opcions a triar a l'hora de convida es manifesta sovint:

"Veig que és lliure, no sé, cadascú és lliure de fer el que vulgui, no?, però jo no ho veig necessari (el casar-se), no?. Veuria necessari en un moment donat de cara a si ja vols tenir fills i això, no?. Pel futur dels teus fills, no?. Que tu, no sé, que els pares tinguin un lligam, no?"

JOAN, 23 anys, solter.
Missatger.

La cerimònia del casament ha perdut el sentit que inicialment tenia. Les parelles d'ara són diferents a les dels seus pares doncs la indissolubilitat del vincle matrimonial ha deixat d'ésser creïble, transformant-se en una relació interpersonal on la flexibilitat guanya terreny a la rigidesa, on la fragilitat de la relació és un presupòsit sovint present. Aquesta és una de les crítiques que més sovint se li fa a la idea de matrimoni tradicional; l'altra és la càrrega consumista que comporta:

"El fet de passar per una església doncs no em molestaria, però no ho trobo necessari. Passar per l'església és com fer una obra de teatre. O sigui, que ho considero més seriós el fet de passar pel civil que no pas passar per l'església".

CARLES, 23 anys, solter.
Administratiu. Estudiant de Biològiques.

"Avui en dia, si una parella es casa, el pare et compra això, la mare...vaja, t'omplen tota la casa... que sí, sí, que és que si em caso, els pares d'ella em compren els mobles, els meus em paguen no sé què, i llavors pel fet aquest, jo conec a gent que s'ha casat, que si no hagués estat per això no s'haguessin casat, no?. Vull dir, que s'haguessin ajuntat. És molt trist i lamentable, però..."

MONTSERRAT, 22 anys, soltera.
Carnissera.

També es veu desvaloritzat el matrimoni en la seva funció ideològica, desapareixent el sentit de la cerimònia com a inici d'una nova relació, inici tan relativitzat com la mateixa institució.

"Em fa l'efecte que la gent, cada dia més, després de, de que "paso de todo y que bueno, me voy a vivir y tal", no sé perquè em fa l'efecte que la gent torna a volguer casar-s'hi... ja és una altra cosa; o sigui, a part de l'ambient de la feina que és el que jo tracto i que hi hauran molts com aquest, pues sí, es volen casar però ja porten arradera, bueno, una altra història, no ?. O sigui, ja han fet les seves coses... o les seguiran fent; vull dir, es planteja "vale, me caso" però no en el sentit de que "será lo único que haga" no ?".

MARTA, 23 anys, soltera.
Estudiant de Geografia-Empaquetadora.

Hi ha qui pensa que la gent que cohabita abans de casar-se ho fa per estar més segurs de la seva relació; en aquest sentit pot parlar-se de la cohabitació juvenil com d'un matrimoni a prova:

"Fent una comparació una mica abstracta, no? seria el fet... doncs de provar un cotxe, tu! Vull dir... si no funciona, ho deixes, però primer ho proves; o sigui, una relació igual: si la vostra relació pot continuar, segueixes endavant; home! el cotxe el compraries i aquí et cases; si no funciona, doncs adéu, tu! com amics".

CARLES, 23 anys, solter.
Administratiu. Estudiant de Biològiques.

Un dels punts que deixarien establerts abans de conviure amb algú, serien el tipus de relació a establir amb la gent externa a la parella, com són els amics que constitueixen el marc relacional més proper:

"Doncs de cara a les amistats i això, penso que bé, que ni ell ha de trencar amb les seves amistats ni jo amb les meves. I que si bueno, que si s'ajunten totes, doncs perfecte, no?".

MONTSERRAT, 22 anys, soltera.
Carnissera.

El desig de fer parella, i més endavant de formar una família, es veu mediatitzat per les perspectives econòmiques i

professionals, projectant en un futur llunyà, per a la majoria dels entrevistats, poder aconseguir-ho.

"El fet de que hi hagin problemes per tenir feina... problemes econòmics... problemes fins i tot per comprar-te un pis o per pagar segons quins lloguers... pues clar, si tu decideixes, o bé casar-te o bé ajuntar-te, és igual, i... i un no té treball, l'altre... els lloguers que trobem són caríssims, no? bueno, pues clar, pues, perquè no esperem una mica a que la cosa estigui millor...".

MARTA, 23 anys, soltera.
Estudiant de Geografia-Empaquetadora.

"Ara, que els joves, en un mateix moment, ningú es planteja en el sentit, bueno, lo que t'he dit en un principi, el fet de formar una família, doncs, bàsicament doncs, jo crec que per mitjans econòmics, i també... bueno, és que és això, perquè no tens perspectives de futur".

CARLES, 23 anys, solter.
Administratiu-Estudiant de Biològiques.

Per tant, molts cops, viure sol no és vist com una opció personal a priori, sinó com el resultat dels entrebancs econòmics. L'ansietat pot explicar en part el pessimisme dels joves que encara no formen parella.

"Jo suposo que el fet de ser solter... bueno, en realitat... suposo que ho seran la gran majoria de joves d'ara, que no es veuen tant la possibilitat en el futur de tenir una situació econòmica estable... no tenen aquesta seguretat i, per tant, no s'arrisquen a formar una família".

CARLES, 23 anys, solter.
Administratiu-Estudiant de Biològiques.

¿Què en pensen els joves que ja viuen en parella? ¿Quina forma han triat i per què?

VI.- MATRIMONI I COHABITACIO JUVENIL

"P: T'has plantejat mai casar-te?

R: Sí, una vegada, una vegada però ho vaig desechar ràpidament, perquè diuen que com és per tota la vida, és molt perillós."

AUGUST, 25 anys, cohabitant
Mecànic-aturat (Perruquera-aturada)

La idea del matrimoni concebut com una institució ja no compta amb un ampli recolzament social; el rebuig sembla accentuar-se a mesura que ens apropem a les generacions més joves. Aquesta desvalorització del matrimoni ve donada pel fet que la parella ha passat de ser un afer social a convertir-se en un projecte privat, fundat per uns sentiments i una xarxa d'interrelacions personals que li donen un sentit propi (ROUSSEL, L. i BOURGUIGNON, O.; 1978).

"No existeix cap diferència, penso jo, un cop has decidit viure amb aquella persona, potser és per això: com realment no existeix cap diferència, en cap moment ens vam plantejar la necessitat de... de casar-se. Diferències en el moment concret del fet de casar-te, jo crec que sí que existeixen, no sé, és o bé oblidant la barrera oficial, conforme has decidit viure amb aquesta persona."

OLGA, 24 anys, cohabitant
Animadora sòcio-cultural (Administratiu)

Els joves casats són en aquests moments, excepció. Si el matrimoni pot ser avaluat com una institució normalitzadora a llarg termini, serà generalment considerat com un error en el cas dels joves: en molts casos la família pot veure pitjor un matrimoni precoç que una relació de cohabitació més o menys acceptada.

"P: ¿Y la familia cómo se lo tomó?

R: ¡Uy, fatal! Como locos (...) que sois muy jóvenes, que todavía, que todavía no tenéis seguro, que... no hay dinero, que cuesta mucho mantener una casa, que si patatín, que si patatán, y lo de siempre..."

EDUARDO, 23 anys, casat.
Calderer (Auxiliar administrativa)

Els propis entrevistats tenen consciència de la seva situació excepcional. Molts d'ells manifesten haver-se casat per pressions familiars. Això no obstant, sembla contradictori amb l'afirmació anterior que hi ha una tendència per part de les famílies a preferir una cohabitació a un matrimoni precoç; en tot cas, l'opció que ells representen és vista com atípica dins el col·lectiu on s'emmarquen.

"Bueno, la pareja joven normalmente se casa menos. Bueno, no es que se casa menos, es que piensan que no hace falta firmar unos papeles para vivir juntos, o para quererse. A ver si me entiendes, porque hoy en día hay mucha gente joven que viven juntos. Yo por ejemplo, estoy casada por lo civil, pero no me hubiera importado vivir juntá porque igual voy a querer a mi marido si no estuviese casada, ¿sabes?"

PURI, 19 Anys, casada, 1 fill.
Mestressa de casa (paleta).

El matrimoni civil sol donar-se com una solució a mig camí entre la cohabitació i el matrimoni eclesiàstic de cara a la família.

"P: Us va plantejar algun cop anar a viure junts sense casar-se?
R: Sí, però clar, es diu, els meus pares posaran el crit al cel, els altres també... Total que vam decidir casar-nos pel civil, i de passar de tothom. La família es va enfadar perquè els hi vaig enviar un... els hi vaig dir que em casava el dia tal al Jutjat municipal i que... total, que jo no invitava ningú, ¿no? que em casava perquè em donava la gana, que em casava per legalitzar les coses, no? perquè els pares no s'enfadin."

MARIA JESUS, 24 Anys, casada.
Administrativa (Mecànic).

En bona part, el sentiment d'estranyesa pot traduir-se en explicar l'opció per la moda, en buidar de sentit la pròpia decisió de casar-se o no.

"... La sociedad, como revancha toman de decir: ¡Pues bah, ahora no me caso!, y tal ¿no?, "pues ahora a mí, eso de casarse... pues está pasao de moda, pues no", y a lo mejor llega un tiempo en que dicen, "bueno, pues ahora, en vez de casarse, ahora habrá que ir allí, al monte Gurugurú a besarle los pies a Mahoma" (SONRISAS), y toda la gente pa'lla, ¿no?"

EDUARDO, 23 anys, casat.
Calderer (Auxiliar administrativa)

És en aquest context, que la cohabitació apareix com a paradigma d'una nova concepció de parella, malgrat no els hi siguin exclusius aquests plantejaments.

Un dels problemes que condiona més la decisió de la parella a formar un nucli propi és la necessitat de disposar d'una solvència econòmica. Aquest tema ha estat subratllat reiteradament pels nostres entrevistats, en el sentit d'assenyalar que, en cas de que aquest problema es solucionés, la majoria optarien per la cohabitació.

"... com la majoria de les vegades, clar, als setze, disset, divuit anys, et plantejges coses doncs... te les plantejges, però no tens cap mitjà perquè aquestes coses puguin ser realitat; no tens peles ni tens feina, ni tens res. Llavors bueno, vam marxar de casa per viure junts perquè va ser el moment que vam poguer... poguer fer-ho i en el moment que vam poguer marxar de casa, va coincidir amb el moment en què vam volguer viure junts."

OLGA, 24 anys, cohabitant
Animadora sòcio-cultural (Administratiu)

A la possibilitat econòmica sovint s'afegeix la necessitat viscuda de tenir tots dos una situació laboral estable, considerant la independència econòmica d'ambdós un aspecte bàsic per preservar la igualtat de rols dins la relació de parella.

"...sí, sí, si jo tingués per a mantindre als dos sé que ho podríem fer, però per altra banda no sé si voldríem, perquè també és aquell punt d'independència, no? Vull dir, amb ell segurament no li agradaria... No per res, no? Per... lo típic de que "me está manteniendo ella", no? No en el sentit clàssic, però, bueno, que tothom bueno, no sé, com a mínim... nosaltres dos, ens agrada... bueno, pues tenir la teva feina, guanyar les teves peles, administrar-te com et dongui la gana..."

MARTA, 23 anys, soltera
Est.de Geografia i empaquetadora.

La cohabitació es presenta a grans trets com un fenomen bàsicament urbà que compta amb una major participació i acceptació per part del jovent, acceptació que posa de relleu als joves com a col·lectiu promotor d'aquesta manera d'entendre la

parella i comporta la progressiva normalització social d'aquesta realitat.

P: Y a nivel de juventud, bueno, de la gente de tu entorno, ¿realmente han cambiado las cosas? ¿A ti te aceptan igual que aceptan a una casada?.

R: Sí. Yo creo que incluso a lo mejor me hubieran criticado si me hubiera casado otra vez (SONRISAS), ¿sabes? que en vez de decirte: "¡Te has casado!", a lo mejor te dicen: "¿Te has casado?" dices:"sí", dicen: "Anda, ¿cómo es que te has casado?" yo creo que incluso hubieran dicho: "¿Cómo es que te has casado?" Yo creo que sí, que no ... que en la juventud ya hay más aceptación..."

LAURA, 22 anys, cohabitant-vídua
Aturada (Obrer metal·lúrgic), 1 fill

L'inici de la convivència no suposa un trencament marcat que signifiqui un canvi substancial en la relació de parella, sinó que es presenta sovint com un pas normal i lògic -sense data fixa- de la mateixa dinàmica. Contràriament al que hom podria suposar, al qüestionament ideològic s'imposa la naturalitat de l'opció triada. En aquesta naturalitat hi ha immers, però, el rebuig d'imposicions exteriors a la pròpia parella, ja siguin en nom de la institució o de la moral.

"...Ens vam anar agenciant els caps de setmana ja nostres, ens en vam anar tot un agost també sencer sols i al cap d'un any, any i mig, no sé ben bé, més o menys "por ahí", vam dir que ho teníem clar i ja va ser quan vam començar a buscar pis, no?..."

ESTHER, 23 anys, cohabitant
Llicenciada INEF+Pedagogia-Professora (Idem)

Entre els cohabitants hi ha present una concepció romàntica de la parella, on l'eix vertebrador d'aquesta relació són uns sentiments forts que facin possible la realització afectiva i sexual dels seus components. En aquest context, la parella esdevé un entremig entre els amants i els companys.

El qüestionament dels nous valors de parella que es plantegen els cohabitants ens remet al discurs dels propis protagonistes d'aquesta experiència:

"... No te sientes tan atado, ¿sabes? Es una tontería porque es lo mismo porque estás viviendo y te tienes que tener un respeto por cada uno, es igual un matrimonio que estar viviendo juntos, ¿no? pero no te sientes tan.. tan obligada a muchas cosas, ¿sabes? Yo creo que incluso hay más comprensión si estás viviendo junto que casado, porque cuando estás casado ya es el hecho de decir: "Estás casado conmigo y ... y a tal hora tienes que estar aquí en casa porque me ...", ¿sabes?. Ya es otra cosa, y al estar viviendo junto yo creo que... como das más libertad a tu pareja... y tu pareja te da más libertad a ti, por eso la convivencia es mejor, es más... no es tan tirante, ¿sabes?"

LAURA, 22 anys, cohabitant-vídua
Aturada (Obrer metal·lúrgic) 1 fill

Com ens explica aquesta entrevistada, l'especificitat ve donada per la percepció de la individualitat, la llibertat personal i la comunicació com a valors bàsics per assolir una bona convivència. Els trets diferenciadors de la cohabitació juvenil s'evidencien en el menor isolament de la parella en la relació quotidiana, sovintegen els casos de parelles que viuen amb algun amic comú, sigui per elecció o per obligació. També cal subratllar la importància clau que els joves atorguen a la igualtat de rols dels dos sexes, que es reflecteix tant en l'àmbit del treball, el del sexe, com en el de les tasques domèstiques.

"P: ...I les feines de la casa?.

R: Les feines de la casa pues... a mitges, a mitges o jo.

P: Però a mitges de debò?

R: Sí, sí a mitges de debò, sí sí.

P: Tots diem a mitges i ...

R: Bueno! apart, vivim... visc amb una altra noia, estem com a parella vivint aquí ella i jo, però apart vivim amb una altra noia aquí."

RAFEL, 22 anys, cohabitant
Joier (Ajudant taller joieria)

Quin és el projecte de futur dels joves cohabitants? Pensen en un possible casament o no?. Les propostes en aquest sentit generalment deixen obertes les portes d'un possible matrimoni:

"... O sea.. se puede plantear de aquí a unos años. Si vemos que funciona, a lo mejor, lógicamente habrá que decidir, porque la sociedad de hoy en día está planteada así. Y bueno, aunque sea un poco egoísta, es un simple contrato, que te facilita mucho las cosas."

SEBASTIAN, 24 anys, cohabitant
Enginyer tècnic (Filologia)

Cal parlar, doncs, de la cohabitació juvenil com un matrimoni a prova?. Certament, aquesta és la proposta més freqüent que presenta la cohabitació juvenil com un període d'experimentació de la convivència de cara a una possible legalització de la relació. El matrimoni es presentaria llavors com un pur tràmit legal, buit de connotacions socials. Malgrat tot, tampoc cal oblidar aquelles actituds que se situen als extrems, mantenen la necessitat de matrimoni o es plantegen la seva total inutilitat.

"... Jo crec no sé... no sé fins quin cert punt em pot servir a mi el... el casar-me, no li trobo, de moment no li trobo utilitat perquè tampoc m'he trobat necessitat.. la necessitat de... del casament, no?"

RAFEL, 22 anys, cohabitant
Joier (Ajudant del taller de joieria)

¿Es pot parlar d'extensió de la cohabitació juvenil? ¿Fins a quin punt la cohabitació juvenil exercirà una influència sobre la relació en el sí dels futurs matrimonis?, i per un altre costat, en un moment en que la crisi econòmica sembla haver frenat la cohabitació juvenil, ¿Com pot influir un nou relançament econòmic la formació de les joves parelles?

VII.- CONCLUSIONS GENERALS, RECOMANACIONS I PROPOSTES.

Hem presentat fins aquí diferents aspectes del discurs dels joves entrevistats a l'àrea de Barcelona. D'aquest discurs i de la nostra reflexió, se'n deriven unes conclusions que presentem seguidament en cinc punts, que s'acompanyen d'algunes recomanacions.

1. L'emancipació del jovent no és només "marxar de casa" sinó també construir tots els aspectes de la personalitat d'adult. L'actual retard en l'emancipació és explicat per un perllongament del temps de formació del jove però també, i sobretot, per la dificultat general a integrar-se en el món laboral. Tota mesura tendent a facilitar la inserció professional i l'autonomia social dels joves serà, doncs, positiva.

2. Els obstacles a l'emancipació semblen ser agreujats actualment per la dificultat d'accés a l'habitatge, que és particularment aguda a Barcelona. Tal com s'assenyala a l'estudi de CABRÉ i PUJADAS (1988): *"La principal debilitat (demogràfica) de Barcelona és l'absència d'una oferta substancial d'habitatge a l'abast per al sector jove de la població i en particular per a les parelles i famílies de nova formació"*. Segons aquestes autores, aquesta situació demana una urgent elaboració d'algun tipus de política d'habitatge per a joves, si es vol frenar el ràpid abandonament de la ciutat per part d'aquest sector i l'envelliment accelerat de la ciutat, amb totes les conseqüències negatives que en resulten.

3. Com hem vist, la majoria dels joves barcelonins d'ambdós sexes professen idees igualitàries respecte dels papers de l'home i de la dona. La necessitat d'assolir i mantenir l'autonomia individual és amb gran freqüència posada en primer pla. Potser per això, la formació d'una família pròpia és vista

sovint pels joves com una cosa potser desitjable però molt difícil, sinó impossible, de compaginar amb la pròpia demanda d'autonomia. En particular per a les dones joves, la vida quotidiana apareix com plena de paranys que poden retornar-la a un paper tradicional i dependent que generalment rebutja.

En aquest sentit, tota mesura tendent a fer possible la compatibilitat de la vida professional de les dones, base de la seva autonomia, amb la vida de parella i de família permetria un desenvolupament més equilibrat de les dones joves i una reducció de la seva ansietat de cara al futur.

4. La realitat dels joves de Barcelona és molt diversa, les seves necessitats també ho són i no sempre són ben conegudes. Convindria, doncs, desenvolupar tots els estudis, per enquesta o per altres mètodes, que contribueixin a un major coneixement dels joves, de les seves capacitats, aspiracions i necessitats.

5. La imatge que en general es té dels joves no és massa positiva. Se'ls retreu sovint actituds d'indiferència, de "passotisme", d'immobilisme, sense posar-les en relació amb els temps que els ha tocat viure ni amb les adaptacions que aquests temps han propiciat i han exigit. Les actituds dels joves tenen, però, altres lectures i, molt en particular, la que en fan ells mateixos. Donar a conèixer aquestes altres visions, revaloritzar la imatge dels joves, és bo per a tothom.

Recuperar la confiança en el futur és, finalment, recuperar la confiança en el jovent.

VIII: BIBLIOGRAFIA

ALABART, Anna; CABRÉ, Anna; DOMINGO, Andreu; FABRÉ, Assumpta y Verena STOLCKE (1988): **La cohabitación en España. Un Estudio en Madrid y Barcelona.** Madrid: C.I.S., Estudios y Encuestas, nº 8.

ÀREA DE JOVENTUT AJUNTAMENT DE BARCELONA (1986): **Barcelona. Projecte Jove.** Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

ÀREA D'ECONOMIA I EMPRESES DEPARTAMENT D'ESTUDIS AJUNTAMENT DE BARCELONA (1988): "Indicadors econòmics de Barcelona" **Barcelona Econòmica** nº 1, Novembre.

BONVALET, Catherine et Pierre MERLIN (Ed.) (1988): **Transformation de la famille et Habitat.** Paris: P.U.F., INED, BREIF, IDEF, Travaux et Documents, cahier nº 120

CABRÉ, Anna i Isabel PUJADAS (1988): **La població de Barcelona i els seus possibles futurs. Informe per al Pla estratègic Barcelona 2000.** Barcelona: Mimeo.

GIL CALVO, Enrique (1981): **Los depredadores audiovisuales. Juventud urbana y cultura de masas.** Madrid: Tecnos.

GIL CALVO, Enrique (1986): "La estructura de edades y el ocio de los jóvenes: cifras españolas" en **R.E.I.S.**, nº 35, pp 35-86.

GOKALP, Catherine (1981): **Quand vient l'âge des Choix. Enquête auprès des jeunes de 18 à 25 ans: emploi, résidence, mariage.** Paris: INED, Travaux et Documents, Cahier nº 95, P.U.F.

PARSONS, T. (1955): "The American family: Its relation to personality and social structure". In PARSONS, T. and R.F. BALES (Eds.) **Family, Socialization and Interaction Process.** London: Routledge and Kegan Paul.

ROUSSEL, Louis et Odile BOURGUIGNON (1978): **Generations nouvelles et mariage traditionnel. Enquête auprès des jeunes de 18-30 ans.** Paris: P.U.F., INED, Travaux et Documents, Cahier n° 86

ROUSSEL, Louis (1989): **La famille incertaine.** Paris: Editions Odile Jacob.

SHAMGAR-HANDELMAN, Lea and Rossella PALOMBA (Ed.) (1987): **Alternative Patterns of Family Life in Modern Societies.** Roma: Consiglio Nazionale delle Ricerche, Istituto di Ricerche sulla Popolazione.

ANNEX I.- Resum biogràfic dels joves entrevistats de 20 a 24 anys.

JUANJO.- 20 Anys. Neix a Barcelona. Als 15 anys deixa d'estudiar i es posa a treballar com a repartidor de butà. Entre els 17 i 18 anys surt amb una noia de 16. Als 18 anys marxa de casa per a viure amb un amic. Ambdós cohabiten a temps parcial amb dues germanes. Trenquen perquè ell vol independència i tenen problemes de convivència i de diners. Torna a casa dels pares. Es queda sense feina. Als 20 anys surt amb una vídua de 34, que té un fill de 12 anys. Plantegen viure junts fins que ell marxi al servei militar. Ell segueix sense trobar feina de mecànic.

JOAN.- 23 Anys. Neix a Barcelona. Entre els 15-16 anys deixa el B.U.P. perquè comença a drogar-se amb heroïna. Als 19 anys està aturat. Als 20 fa el servei militar. Als 21 anys continua punxant-se i sense treballar. Als 22 anys té la primera relació en un centre per a toxicòmans de l'Ajuntament de Barcelona. Als 23 anys, en el moment de l'entrevista, fa dos mesos que ha trencat amb ella, tot i que continua estant-ne molt enamorat. Treballa de missatger.

CARLES.- 23 Anys. Neix a Barcelona. Als 21 anys comença a estudiar Biologia i treballa tres tardes a la setmana fent la comptabilitat d'una empresa. És orfe i viu amb els germans. Surt amb una noia, però no ho considera una relació estable.

EDUARDO.- 23 Anys. Neix a Andalusia, la seva família emigra cap a Barcelona quan ell té 2 anys. Als 13 anys comença a treballar. Als 18 marxa cap a la mili voluntari, es troba embolicat en problemes de droga. En tornar de la mili, coneix la que serà la seva dona a l'institut on tots dos estudien FP, ell abandona els estudis, segueix amb problemes de droga. Als 22 anys tots dos troben treball, estalvien, compren un pis i es

casen. Ell deixa la droga. Volen tenir fills quan millori la seva situació econòmica.

GINÉS.- 25 Anys. Neix a Barcelona. Als 14 anys mor el seu pare i ell s'ha de posar a treballar. Als 15 anys coneix la que serà la seva dona en una colla d'amics. Surt excedent del servei militar. Durant el temps de nuviatge no mantenen relacions sexuals per convenciment religiós. Als 22 anys es casen per l'Església, marxen a viure a un pis que havien comprat durant el temps de nuviatge. En el moment de l'entrevista ella està embarassada.

ROMUALD.- 21 Anys. Neix a Terrassa. Als 18 anys coneix la que serà la seva dona en una discoteca, on ell toca en un grup musical. Ell abandona els estudis i es posa a treballar en una empresa familiar per anar a viure amb ella. Als 21 anys, després de tres anys de cohabitació, es casen per pressions familiars, sobretot per part dels pares d'ell, que els compren un pis en casar-se. Ell es declara objector de consciència.

AUGUST.- 24 Anys. Neix a Barcelona. Als 21 anys acaba la mili i es posa a treballar. És el moment que coneix la segona relació en una festa. Surten un temps i se'n van a viure de lloguer a l'Hospitalet. Ella és argentina, té 18 anys i és estudiant. A l'any següent, ella marxa durant una setmana i quan torna diu que no vol continuar la convivència. Fins els 24 manté relacions esporàdiques amb varies noies, fins que coneix la seva companya actual en un bar del barri. Ella té 23 anys i viu amb la família. Ell viu sol, volen viure junts però tenen problemes econòmics. Ell és mecànic i ella perruquera, però ambdós es troben a l'atur.

RAFEL.- 22 Anys. Neix a Barcelona. Als 17 anys coneix a la seva parella actual. Ella té 18 anys i fan vida de barri. Dels 18 als 19 anys decideixen anar a viure junts. Tots dos treballen. Reacció positiva d'ambdues famílies. Als 21 fa el servei militar. El seu pare va morir durant l'atrancament de la seva joieria. Conviuen amb una altra noia que consideren com de la família. Ell té una joieria i ella treballa temporalment amb ell.

SEBASTIAN.- 24 Anys. Neix a Tudela. Als 21 anys, coneix a la seva actual companya a Saragossa, on ell estudiava enginyeria tècnica en una universitat de l'OPUS. Ella tenia 24 anys i també era del mateix lloc. A l'any següent ella es trasllada a Barcelona a treballar de filòloga. Un cop finalitza la carrera i el servei militar -24 anys- ve a Barcelona a buscar feina i cohabita amb la seva companya. Comparteixen el pis amb una amiga, però es pensen traslladar a un pis propi quan ell trobi treball.

MONTSERRAT.- 22 Anys. Neix a Barcelona. Als 20 anys, coneix a un home casat i sense fills que treballa prop de casa seva. Ell té 25 anys. Tenen relacions sexuals. Ell ho planteja a la seva dona i a la seva família, i té problemes. Ella ho diu a la seva família que ho accepta. Al cap d'uns 3 anys ella segueix enamorada i espera a que es decideixi a separar-se de la seva dona. Li agradaria anar a viure a un poblet de muntanya i ser cohabitant. Treballa a una carnisseria que és propietat de la família.

MARTA.- 23 Anys. Neix a Barcelona. Als 17 anys comença el C.O.U. en un Institut públic, allà coneix la que és la seva relació actual. Comença a treballar com a empaquetadora i a estudiar Geografia, poc després marxa de casa perquè té problemes ideològics amb els seus pares. Se'n va a viure a una pensió durant 6 mesos. Després lloga un pis amb unes companyes. La família reacciona molt malament. Als 21 anys es queda sola al pis. El seu company marxa al servei militar, durant aquest temps ella manté relacions paral.leles. Als 23 anys tots dos segueixen estudiant. Ell viu a casa dels pares i de moment no es plantegen viure junts. Tots dos mantenen relacions paral.leles. Li agradaria tenir 2 fills. La família d'ella ara accepta la decisió que va prendre, rep un ajut econòmic de 10.000 ptes mensuals.

BETTI.- 21 Anys. Neix a Gavà. Als 13 anys coneix el que serà la seva relació actual a una festa. Ell té 14 anys, i ella no estudia ni treballa. Ajudava la seva mare a cosir. Al 21 anys treballa de cangur i d'assistenta. El seu nuvi treballava abans en un fàbrica i ara fa de professor de gimnàstica. Tots dos viuen amb els pares.

Ja tenen el pis comprat fora de Barcelona i esperen casar-se per l'Església quan la situació econòmica els hi ho permeti.

LAURA.- 22 Anys. Neix a Barcelona, filla d'emigrants sevillans. Als 15 anys, festeja amb el seu veí de 18 anys. És la primera relació i dura uns mesos, malgrat que serà la seva parella actual. Als 17 anys coneix a un noi xilè, del qual queda embarassada, es casen i deixa d'estudiar. Als dos mesos el seu marit es mata en un accident i ella té el fill. Deixa el pis, ven els mobles i torna a casa als seus pares. Al cap d'un parell d'anys, comença a cobrar la pensió de viudetat, de la qual en passa una part als seus pares. Inicia relacions amb l'antic veí i als 22 anys decideixen anar a viure junts. No es casen perquè tots dos perderien les pensions, ella la de viudetat i ell la d'orfandat.

OLGA.- 24 Anys. Neix a Barcelona. Als 16 anys coneix el que serà el seu company a la colla del barri. Després de cinc anys de relació l'afany d'ambdós d'emancipació coincideix amb el moment que volen anar a viure junts. Treballen tots dos. Al cap d'un temps de cohabitar una amiga va a viure amb ells. Es plantegen tenir un fill, però encara no ha aconseguit quedar-se embarassada. Actualment -té 24 anys- ell ha canviat de feina per fer d'administratiu, ella treballa d'animadora socio-cultural, es troben en un nivell econòmic precari, amb ingressos poc regulars.

ESTHER.- 23 Anys. Neix a Barcelona. Als 18 ell va marxar de casa i fins als 21 va viure amb una altra dona en una secta religiosa. Quan ella té 18 anys i ell 22 es coneixen a l'INEF, on ella comença a estudiar. A l'any següent, comencen la carrera de Pedagogia. Ell viu amb un altre noi en un pis de lloguer i ella cada vegada hi va més, fins que s'hi instal·la definitivament. Treballaven de forma eventual. Després de dos anys de relacions busquen un pis per anar a viure junts. Actualment tots dos han trobat treball a Lleida i projecten traslladar-s'hi.

PURI.- 20 anys. Neix al cinturó industrial de Barcelona. Als 15 anys coneix el que serà el seu marit a una discoteca, dos anys

més tard queda embarassada i es casen pel civil. Van a viure a casa dels pares d'ell. Als 19 anys té el seu fill. Actualment ella es troba en atur, el marit treballa de peó. Desitgen anar a viure sols però no tenen mitjans econòmics.

MARIA JESÚS.- 25 Anys. Neix a Barcelona. Als 17 anys es posa a treballar. Coneix el que serà el seu marit en l'àmbit de l'escoltisme. Als 22 anys segueix el nuviatge, lloguen un pis i comencen a moblar-lo pensant en casar-se. L'any següent es casen pel civil, la família d'ella s'ho pren molt malament i no els fan regals de nocces. Actualment ella treballa d'administrativa i ell a una fàbrica. Estan estalviant per a comprar-se un pis. De moment no volen tenir fills.

MARGA.- 20 Anys. Neix a Barcelona. Als 18 anys coneix el que serà el seu marit a un club esportiu. La família d'ella s'oposa a la relació per la diferència d'edat, ell és força més gran. Ella queda embarassada als 19. Tot i que desitjava tenir un fill, la situació, gens favorable, la decideix a avortar. Als 20 anys es casen. Ella estudia i treballa, els agradaria tenir més de dos fills.